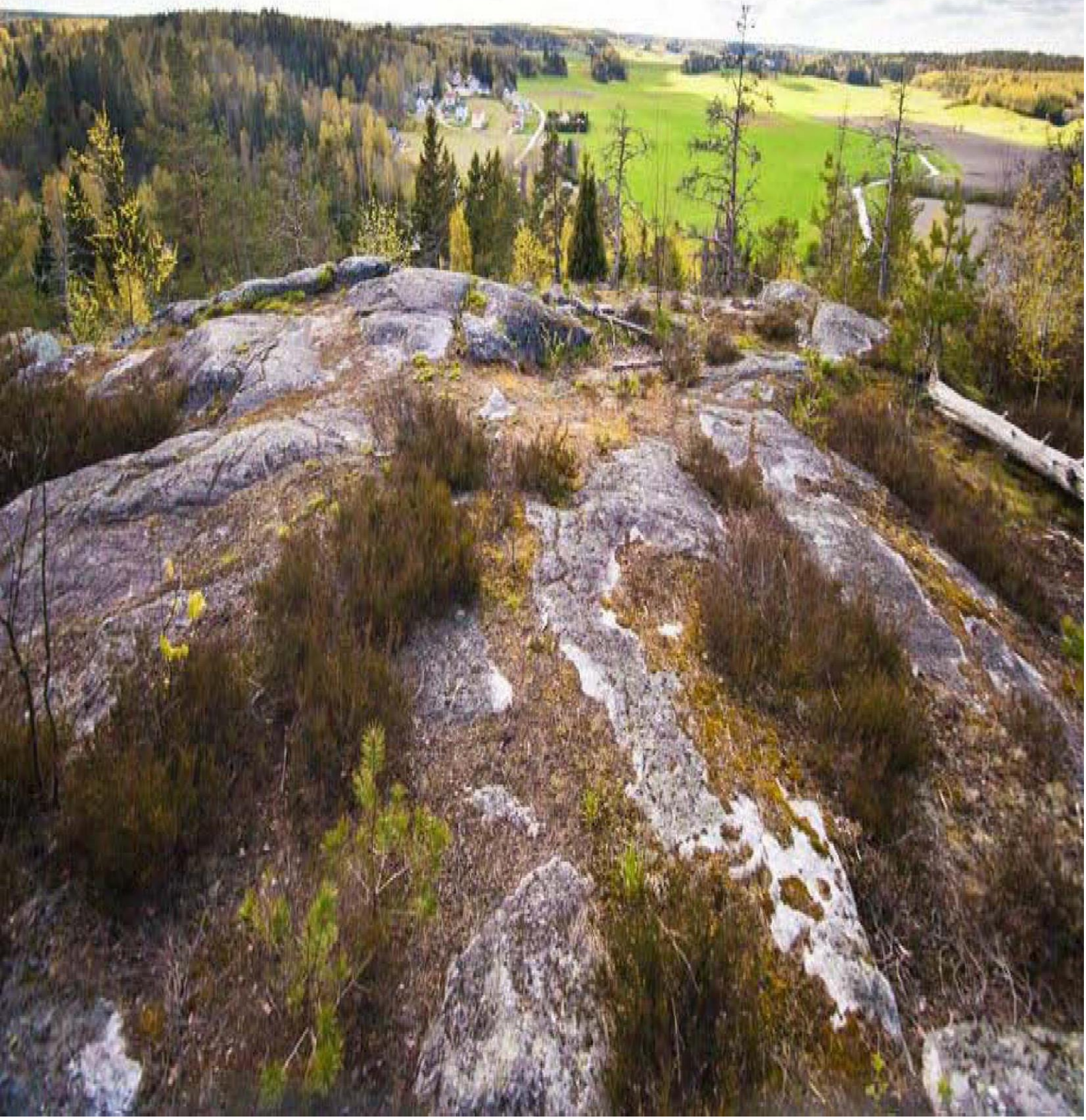

PLANEN FÖR STÖDANDE AV DEN ÄLDRE BEFOLKNINGEN
- Sjundeå kommuns ålderspolitiska program

Innehåll

1. BAKGRUND.....	3
2. SENIORBEFOLKNINGEN I SJUNDEÅ	3
3 SENIORSERVICE I SJUNDEÅ	7
3.1 Senior info	7
3.2 Hemvård.....	7
3.3 Stöd för närståendevård	7
3.4 Rehabiliterande dagverksamhet	7
3.5 Veterantjänster	7
3.6 Effektiverat serviceboende	8
3.7 Bäddavdelning.....	8
3.8 Servicesedel.....	8
4. SENIORSERVICENS INRIKTNINGAR	9
4.1 Lagstiftning.....	9
4.2 Sjundeå kommuns strategi.....	10
4.3 Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och ett förbättrat service.....	11
4.3.1 Tillsammans tryggar vi en så funktionsduglig ålderdom som möjligt	11
4.3.2 Klient- och servicehandledningen i centrum	11
4.3.3 Kvalitet skapas av utförare.....	12
4.3.4 Åldersvänlig servicestruktur i Sjundeå jämfört med den riksomfattande kvalitetsrekommendationen.....	12
4.3.5 Full nytta av tekniken	13
5. HUR NÖJDA SENIORSERVICENS KLIENTER ÄR MED KOMMUNENS SERVICE	13
5.1 Klienternas nöjdhet med hemvårdens tjänster	13
5.2 Klienternas nöjdhet med effektiverat serviceboende	13
5.3 Klienternas nöjdhet med rehabiliterande dagverksamhet.....	14
5.4 Klienternas nöjdhet med bäddavdelningens tjänster.....	14
6. MÅL, ÅTGÄRDER OCH PLANER I FRAMTIDEN	14

1. BAKGRUND

Det finländska samhällets åldrande handlar inte bara om att antalet äldre i de högsta åldersklasserna ökar, utan att också samtidigt antalet barn och personer i arbetsför ålder ökar. Befolkningsutvecklingen varierar runt om i landet, vilket betyder att också kommunernas utgångspunkter och behov för planerande och producerande av tjänster varierar.

Finlands befolkning åldras men funktionsförmågan hos de äldre är fortsättningsvis rätt bra. Att befolkningen blir äldre leder ändå till att de äldres vårdbehov ökar. Den kommunala servicestrukturen ska anpassas så att en äldre persons långvariga vård och omsorg ordnas med betoning på rehabilitering främst hemma hos den äldre eller på ett hemligt ställe. Det åligger kommunen att producera dessa tjänster på det sättet som motsvarar de fastställda målen.

Enligt den så kallade äldreomsorgslagen (Lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) ska kommunen ha en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand och för att ordna och utveckla den service och närståendevård som äldre personer behöver. I planen ska åtgärder som främjar boende i hemmet och rehabilitering prioriteras. Planen ska utarbetas som ett led i kommunens strategiska planering. Planen godkänns av kommunfullmäktige, och den ska ses över varje fullmäktigeperiod.

I planen som avses i lagen 1 moment ska man:

- 1) utvärdera den äldre befolkningens välbefinnande, tillräcklighet av och kvalitet på servicen för den äldre befolkningen samt de faktorer som påverkar servicebehovet hos den äldre befolkningen
- 2) fastslå målen för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand och för att utveckla mängden av och kvaliteten på den service som äldre personer behöver
- 3) fastslå åtgärder med vilka kommunen svarar på att målen i punkt 2 förverkligas samt utvärdera resurser som behövs i kommunen för att förverkliga åtgärder
- 4) fastslå ansvarsområden för kommunens olika verksamhetsområde i förverkligandet av åtgärder i punkt 3 samt
- 5) fastslå hur kommunen förverkligar samarbete med instanser som avses i 4 § 2 moment.

Kommunen ska beakta planen vid uppgörande av beslut som påverkar den äldre befolkningens situation och service, vid planering av budget och ekonomiplan i enlighet med kommunallagen (365/1995) 65 § samt vid beredning av rapporter och välfärdsberättelser i enlighet med hälso- och sjukvårdslag 12 § 1 mom.

Denna plan för stödande av den äldre befolkningen har uppgjorts i samarbete med kommuninvånare och grundtrygghetsavdelningen ansvarspersoner. Planen träder i kraft år 2019 och den justeras under följande fullmäktigeperiod.

2. SENIORBEFOLKNINGEN I SJUNDEÅ

Enligt den av Statistikcentralen publicerade befolkningsprognosen för Sjundeå kommun kommer antalet +65-åringar och +75-åringar att öka avsevärt under de kommande åren. Nedan finns

tabeller över ökningen i antalet +65-åringar och +75-åringar i Sjundeå kommun samt deras procentuella andel i förhållande till Sjundeå kommuns hela befolkning.

När man granskar befolkningsprognosen kan man märka att antalet +65-åringar kommer att öka avsevärt ända fram till 2030-talet. Särskilt anmärkningsvärt är att andelen +75-åringar av hela Sjundeå kommuns befolkning kommer att öka och att ökningen är mer betydande än om man tar hänsyn till +65-åringar. År 2018 var den procentuella andelen av +75-åringar av hela befolkningen ca 5,9 procent, och den procentuella andelen år 2030 beräknas vara redan ca 12,3 procent och ökningen är främst inriktad på början av 2020-talet. I praktiken kommer detta att innebära ett ökat behov av seniorservice, vilket medför utmaningar för utvärderingen och planeringen av det framtida behovet av seniorservice i Sjundeå

Sjundeå kommuns nuvarande seniorservice räcker måttligt till för att svara på de äldres behov av service. Med beaktande av tillväxten i antalet äldre under de kommande åren är det viktigt för Sjundeå kommun att förbereda sig på den redan pågående ändringen och på ökningen i antalet äldre och i behovet av service.

Prognos gällande ökningen av befolkningens servicebehov

Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos fanns det år 2018 sammanlagt 344 kommuninvånare över 75 år i Sjundeå. Antalet +75-åringar kommer enligt Statistikcentralens befolkningsprognos att ändras enligt följande:

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
344	407	450	500	541	599	643	648	684	746	783	816	836

I praktiken kommer antalet över 75-åringar att öka avsevärt på 2020-talet och att antalet över 75-åringar år 2030 kommer att vara 2,4 gånger antalet år 2018.

Angående behovet av service skulle detta innebära att om den nuvarande fördelningen av servicebehovet skulle hållas på samma nivå:

Behovet av hemvård om det klientspecifika servicebehovet hålls på samma nivå (beräknat enligt följande: *antalet +75-åringar det ifrågavarande året / antalet över 75-åringar år 2018 * 26 000 besök*):

2018: 344 personer, 26 000 besök
2020: 450 personer, 34 000 besök
2025: 648 personer, 49 000 besök
2030: 836 personer, 63 000 besök

Behovet av effektiverat serviceboende om det relationstalet hålls på samma nivå (beräknat enligt följande: *antalet +75-åringar det ifrågavarande året / antalet +75-åringar år 2018 * 22 klientplatser inom effektiverat serviceboende*):

2018: 344 personer, 22 klientplatser inom effektiverat serviceboende
2020: 450 personer, 28,8 klientplatser inom effektiverat serviceboende
2025: 648 personer, 41,4 klientplatser inom effektiverat serviceboende
2030: 836 personer, 53,5 klientplatser inom effektiverat serviceboende

Behovet av bäddavdelningsservice (anstaltsvård) om relationstalet hålls på samma nivå (beräknat enligt följande: *antalet +75-åringar det ifrågavarande året / antalet +75-åringar år 2018 * 20 bäddavdelningsplatser*):

2018: 344 personer, 20 bäddavdelningsplatser
2020: 450 personer, 26,2 bäddavdelningsplatser
2025: 648 personer, 37,7 bäddavdelningsplatser
2030: 836 personer, 48,6 bäddavdelningsplatser

Gällande bäddavdelningen ska man dock ta hänsyn till att endast ungefär hälften av bäddavdelningsplatserna innehåses av invånare i Sjundeå kommun, vilket innebär att Sjundeå kommun säljer bäddavdelningsplatser till andra kommuner och samkommuner.

Enligt Social- och hälsovårdsministeriets samt Kommunförbundets "Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen" (2013) är det nationella målet fram till år 2017 att av över 75-åringar:

- bor 91-92 procent hemma självständigt eller med stöd av tillräcklig service
- bor 6-7 procent i effektiverat serviceboende
- är 2-3 procent i anstaltsvård (äldreboende eller långtidsvård på hälsocentralen).

I praktiken skulle siffrorna för rekommendationens del innebära för Sjundeå kommun följande (*i beräkningen används följande procent: 91 procent bor hemma, 7 procent omfattas av effektiverat serviceboende och 2 procent i anstaltsvård*):

2018: 344 personer

- 313 personer bor hemma självständigt eller med stöd av tillräcklig service
- 24,1 personer bor i effektiverat serviceboende

- stämmer nuförtiden, 22 platser i effektiverat serviceboende i Azalea och Villa Charlotta och därtill 2 platser med hemkommunersättning i Lojo

- 6,9 personer är i anstaltsvård

2020: 450 personer

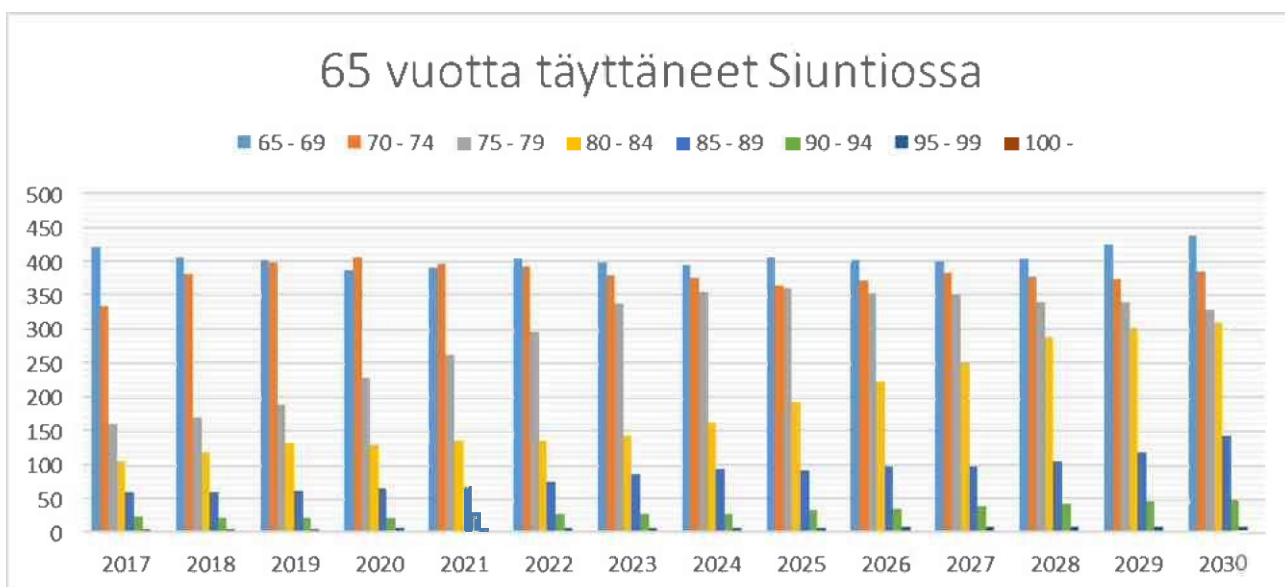
- 409,5 personer bor hemma självständigt eller med stöd av tillräcklig service
- 31,5 personer bor i effektiverat serviceboende
- 9 personer är i anstaltsvård

2025: 648 personer

- 589,7 personer bor hemma självständigt eller med stöd av tillräcklig service
- 45,4 personer bor i effektiverat serviceboende
- 13 personer är i anstaltsvård

2030: 836 personer

- 760,8 personer hemma självständigt eller med stöd av tillräcklig service
- 58,5 personer bor i effektiverat serviceboende
- 16,7 personer är i anstaltsvård

(Källa: Statistikcentralen).

3 SENIORSERVICE I SJUNDEÅ

Social- och hälsovårdstjänster hör under grundtrygghetsavdelningen. Grundtrygghetsavdelningen är indelad i tre resultatområden: hälsoservice, seniorservice och socialservice. Seniorservice omfattar hemvården, hemvårdens stödtjänster, närståendevård, dagverksamhet, veteranvård, serviceboende och anstaltsboende.

3.1 Senior info

Syftet med Senior info är att erbjuda kommunens invånare rådgivningstjänst som stöder seniorerna i att klara sig själva i eget hem.

Serviceen omfattar handledning och rådgivning angående hälsa, välbefinnande och kommunens tjänster. Med Senior info strävar man till att allt tidigare nå personer vars funktionsförmåga håller på att försvagas och att leda dem att använda kommunens tjänster så att de även i fortsättningen skulle klara sig hemma.

3.2 Hemvård

Hemvård är vård i eget hem för i synnerhet seniorer och handikappade. Behov av vård kartläggs tillsammans med klienten och på basis av den uppgörs en målinriktad vård- och serviceplan. Det är möjligt att få hemvård sju dagar i veckan. Klienter stöds med rehabiliterande arbetssätt att klara sig hemma så länge som möjligt. Hemvårdens stödtjänster är måltidsservice, färdtjänst och trygghetstelefontjänst.

3.3 Stöd för närståendevård

Med stöd för närståendevård avses en helhet som omfattar närståendevård för den vårdbehövande samt övrig social- och hälsovård som definieras i vård- och serviceplanen. Stöd för närståendevård är en behovsprövad förmån, som kommunen ska anordna inom ramen för sin budget.

3.4 Rehabiliterande dagverksamhet

Syftet med rehabiliterande dagverksamhet är att stöda boende hemma, upprätthålla förmågan att röra sig och klara av de dagliga sysslorna. Förebyggande och rehabiliterande dagverksamhet främjar även mentala och sociala färdigheter. Rehabiliterande dagverksamhet är avsedd för seniorer som har det svårt att röra sig utanför hemmet och som saknar stimulans och sällskap. I rehabiliterande dagverksamhet arbetar en ergoterapeut och en närvårdare. År 2018 startades en grupp för rehabiliteringsklienter inom mentalvården och rusmedelsvården. Gruppen leds av en psykiatrisk sjukskötare.

3.5 Veterantjänster

Förutsättning för att erhålla veterantjänster är att veteranen har tilldelats frontmannatecken, fronttecken eller att han är en i rehabiliteringslagen (1039/97) avsedd person som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig (t.ex. röjning av minor). Grundtrygghetsnämnden har godkänt anvisandet av service som stöder veteranernas möjligheter att bo hemma 1.2.2017 § (GRTRN § 9) och ändringen i dessa GRTRN 21.3.2018 § 23. Grundtrygghetsnämnden har 20.3.2019 § 11 godkänt ändringen så att veteranerna har möjlighet att få ett bidrag på högst ca 500 € (femhundra euro) för anskaffning av öppenvårdstjänster i hemmet år 2019. Dessa tjänster är hemvård, hemsjukvård och/eller hemvårdens stödtjänster (bl.a. rehabiliterande dagverksamhet, måltidsservice, hjälp med

att utträta ärenden, städning, färdtjänster, trygghetstelefon/trygghetstjänster) som produceras av Sjundeå kommun eller av en privat serviceproducent. Kommunen beviljar en betalningsförbindelse för anskaffning av privata tjänster. Veteranerna kan genom kommunen ansöka om rehabilitering, städtjänst samt betalningsförbindelse för glasögon, fotvård eller idrottstjänster.

3.6 Effektiverat serviceboende

Enheter för effektiverad serviceboende, Villa Charlotta (14 platser) och Azalea (8 platser) är avsedda för personer som har behov av riklig dygnet runt vård och som inte längre klarar sig i det egna hemmet med stöd av hemvården, stödtjänster och/eller de anhöriga. Klienter överförs till att omfattas av det effektiverade serviceboendets tjänster när kriterierna uppfylls med beslut av en mångprofessionell arbetsgrupp. I boendeserviceenheterna beaktas individuella vårdplan. Till klienterna vård deltar geriatriker, enhetens läkare, vårdare och vid behov andra experter inom vårdarbetet.

3.7 Bäddavdelning

Sjundeå kommun har 20 patientplatser på bäddavdelningen (anstaltsvård). Av patientplatserna har två platser reserverats för intervallvårdspatienter. På bäddavdelningen vårdas i första hand kortvariga patienter. Orsaker till vårdbehov är exempelvis försämrat allmän tillstånd, infektioner, fortsatt behandling efter kirurgiskt ingrepp, sår, rehabilitering, cancervård eller terminalvård. På bäddavdelningen finns också patienter i dags- eller nattvård, för att exempelvis få intravenös läkemedelsbehandling. Bäddavdelningens patienter kommer till avdelningen med en remiss av en läkare från någon vårdenhet inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Fysioterapeuter kommer till avdelningen på vardagarna.

3.8 Servicesedel

Användningen av servicesedeln inom seniorservice har ökat betydligt. Lag om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009) och tillhörande ändring i 12 § i lag om klientavgifter inom social- och hälsovården (570/2009) trädde i kraft 1.8.2009.

Grundtrygghetsnämnden har 4.9.2019 § 34 godkänt ibruktagande av den inkomstrelaterade servicesedeln för effektiverat serviceboende dygnet runt i Sjundeå. Införandet av en servicesedel innebär också att en regelbok som fungerar som instruktion för användningen av servicesedlar tas i bruk. Regelboken bearbetas under hösten och vintern , och den behandlas av grundtrygghetsnämnden innan servicesedeln tas i bruk.

Servicesedelssystemet är ett av de alternativa sätten att ordna service. Enligt servicesedelssystemet förbinder sig kommunen att med servicesedeln till dess fulla värde betala den servicen som klienten dvs. den som använder tjänsten har köpt av en privat serviceproducent. Enligt servicesedelssystemet fastställer kommunen den service som kan köpas med servicesedeln, likaså servicesedelns värde och godkänner de serviceproducenter som klienten kan med servicesedeln köpa tjänster av. De centrala aktörerna i servicesedelssystemet är kommunen, klienten och den privata serviceproducenten. Servicesedeln är för klienten valfri.

Tabell. Service som erbjuds av Sjundea kommun och användning av den

Service	1-9/2019	2018	2017
Hemvården			
Antal besök	17648	22699	21886
Antal klienter*	115	109	105
Dagverksamhet			
Antal besök	855	1349	1734
Antal klienter	41	46	59
Måltidsservice			
Antal (st)	2610	4972	5361
Närståendevård			
Antal klienter	31	32	30
Bäddavdelning			
Vårddygn	4490	5983	6313
Villa			
Vårddygn	3786	4900	4887
Azalea			
Vårddygn	2137	2841	2879

*Hemvårdens klientantal innehåller också tillfälliga hemvårdsbesök såsom bedömning av situation.

4. SENIORSERVICENS INRIKTNINGAR

4.1 Lagstiftning

Målet med äldreomsorgslagen är att stödja den äldre befolkningens välbefinnande och hälsa samt öka möjligheter att påverka utvecklande av servicen i kommunen. Målet är också att förbättra den äldre befolkningens möjligheter att erhålla högklassig service och att påverka innehållet och förverkligandet av servicen. Ett centralt mål är att kommunerna förbereder sig på växande behov i framtiden. Med andra ord ska kommunerna bättre ta hänsyn till att befolkningen blir äldre. Kommunerna ska uppgöra planer om hur högklassig seniorservice ordnas. I äldreomsorgslagen betonas behovet att försäkra servicen i rätt tid. För den delen förpliktar lagstiftningen kommuner på många sätt. Servicebehovet hos en äldre person utreds och på basis av den utgörs en serviceplan. Planen används mångsidigt när service beviljas och klienten har rätt till den beviljade servicen inom utsatt tid beroende på serviceformen.

Den äldre personen ska höras vid planering av service. I varje kommun ska det finnas ett äldreråd som har tryggade verksamhetsförutsättningar. Äldreråden har också några lagstadgade uppgifter. Äldrerådet ska till exempel delta i uppgörande av seniorernas serviceplan och i genomförandet av respons som erhålls av servicens kvalitet. I Sjundea samlas äldrerådet två gånger om året.

Kommunen ska enligt lagen om äldreomsorg § 26 åtminstone halvårsvis offentliggöra uppgifter om inom vilken tid en äldre person kan få de ansökta socialtjänsterna. Väntetider för seniorservice i Sjundeå finns i kommunens webbtjänst.

Med väntetiden avses i lagen tiden mellan ansökningens inlämningsdatum och datum för den erhållna servicen. Väntetiderna offentliggörs specificerade per serviceslag.

SERVICE	VÄNTETID I MEDEL TAL	TILLÄGGSUPPGIFTER
Hemvård	0-1 dygn	På grund av servicebehov. I brådskande fall får klienten service omedelbart.
måltidsservice	0-1 dygn	På grund av servicebehov. I brådskande fall får klienten service omedelbart.
stöd för närståendevård	0 dygn	Om beslut om närståendevård är positivt betalas stöd för närståendevård från och med den månaden som kommunen har emottagit ansökan.
bedömning av servicebehovet	0-7 dygn (icke-brådskande fall)	I brådskande fall görs bedömningen omedelbart.
Färdtjänster	5 dygn	
effektiverat serviceboende	59 dygn	

(Socialtjänsternas väntetider i medeltal 1.11.2018-31.5.2019)

4.2 Sjundeå kommuns strategi

Kommunfullmäktige godkände Sjundeås kommunstrategi 13.11.2017 § 118. Strategins vision är att Sjundeå år 2030 är en naturnära, till livsmiljön säker och levande tvåspråkig kommun som också är en del av metropolområdet. Kommunen erbjuder sina invånare, sin personal och företagen i kommunen en hållbar och kvalitativ boende- och verksamhetsmiljö. Kommunens strategiska mål är "aktiv och växande kommun", "välmående och lyckliga invånare", "kunnig, välmående och serviceinriktad personal" samt "kontrollerad ekonomi".

Kommunens värden leder det dagliga arbetet och värden har beaktats i äldreomsorgen bland annat vid uppgörandet av verksamhetsplan och egenkontrollplan för olika enheter.

www.siuntio.fi/vanhuspalvelut

Sjundeå kommuns värden är *jämställdhet, säkerhet, ansvar, förnyelse samt samarbete*. För seniorbefolkningen betyder värden bland annat följande:

- tjänsterna ska vara jämlika och tillgängliga för alla
- kommunen svarar i mån av möjlighet för den kroppsliga, sociala och ekonomiska säkerheten för äldre
- kommunen producerar tjänster med hänsyn till de äldres behov och möjliggör deras deltagande i utvecklandet av service
- beslutsfattandet grundar sig på realistiska uppgifter och kunnande.

4.3 Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och ett förbättrat service

I Social- och hälsovårdsministeriets och Kommunförbundets (2017) kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen har fem ämnesområden lyfts upp för att trygga ett bra åldrande samt för att bygga ett ekonomiskt hållbar servicesystem för seniorer. Kvalitetsrekommendationen förpliktar inte kommuner, men på den nationella nivån tas den i beaktande som en märkbart styrande rekommendation. Kvalitetsrekommendationerna uppdateras regelbundet och det görs även i fortsättningen.

Ämnesområdena är:

1. Att tillsammans trygga en så funktionsduglig ålderdom som möjligt
2. Klient- och servicehandledningen i centrum
3. Kvalitet skapas av utförare
4. Åldersvänlig servicestruktur
5. Dra full nytta av tekniken

4.3.1 Tillsammans tryggar vi en så funktionsduglig ålderdom som möjligt

Syftet med Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen 2017–2019 är att stöda kommuner i arbetet med att förnya servicen för seniorer samt i beredskap för ändringar i befolkningsstrukturen och i verksamhetsmiljön. Kommunerna ska stöda den äldre befolkningens hälsa och funktionsförmåga genom olika åtgärder som förstärker a. de äldres självständiga aktiviteter, b. de gemensamma insatserna av olika aktörer (organisationer, företag, församlingar och äldreåd) och c. samarbetet mellan kommunens olika verksamhetsområden för att främja välbefinnandet .

Sjundeå kommun delar ut gratis halkskydd till sjundeåbor som fyllt 65 år. Rehabilitering i hemmet, hemvård genomför tillsammans med en fysioterapeut. En gång i veckan ordnas gratis gruppmotion för hemmaboende seniorer.

4.3.2 Klient- och servicehandledningen i centrum

I kvalitetsrekommendationen är klient- och servicehandledningen i centrum. Klienten ska i fortsättningen få den hjälp hen behöver genom den så kallade principen om ett enda serviceställe. Klienten behöver inte själv veta vilken service som söks och var, det räcker med att ta kontakt en gång. Klientens situation utreds, kunden ges råd till att själv fatta beslut samt stöds vid att ansöka om olika stöd. För rådgivning och handledning utvecklas gemensamma modeller och verksamhetsätt på landskapsnivån. Målet är att klienterna får rådgivning och handledning av hög kvalitet i rätt tid.

Social- och hälsovårdstjänster för seniorer riktas mot tidigt ingripande och förhindrande av problem. Samtidigt stöds seniorer i att göra val och ändringar som främjar välbefinnandet. Service som främjar välbefinnandet är bl.a. hembesök, rådgivningstjänster för seniorer och olika gruppaktiviteter som främjar den fysiska, psykiska och sociala funktionsförmågan.

4.3.3 Kvalitet skapas av utförare

Tillräcklig och kompetent personal är en grundförutsättning för att garantera den äldre befolkningen trygg och högkvalitativ service. Därtill har det en stor betydelse för personalens välbefinnande, arbets säkerhet, rättsskydd och varaktighet. Undersökningarna påvisar att kvaliteten på vården och effektiviteten påverkas förutom personalmängden också av personalens kompetens, rätt utnyttjande av den samt förmännens behörighet. Med dessa faktorer försäkras man sig om att seniorerna får den vård de behöver och att klient-/patientsäkerheten ökar.

Det absoluta minimiantalet personal för effektiverad serviceboende, äldreboende och hälsocentralens bäddavdelning som baserar sig på Social- och hälsovårdsministeriets kvalitetsrekommendationer för dimensionering och struktur på personal är

- 0,50 vårdpersoner per klient i effektiverat serviceboende och äldreboende samt
- 0,60 – 0,70 vårdpersoner per klient på hälsocentralens bäddavdelningar.

Vårdpersonalens klientspecifika minimiantal uppfylls i alla verksamhetsenheter i Sjun deå.

Personalens kompetens kan försäkras genom målinriktad fortbildning med hänsyn till vad som stiftas i lagen om fortbildning inom social-, hälso- och sjukvården. Yrkeskunnig och välmående personal försäkras seniorer en trygg omgivning. Man ska beakta både på den riksomfattande och kommunala nivån att många anställda pensionerar sig så småningom.

Vid utvärdering och planering av personalmängden ska man beakta även följande:

- klienternas funktionsförmåga och behov av hjälp
- servicestruktur, serviceproduktion och tillgång till service (bl.a. genom egen verksamhet, köptjänster, med servicesedel)
- personal och arbetsarrangemang (bl.a. personalens möjligheter att erbjuda klienten kvalitativt och påverkningsmässigt ändamålsenlig service, räcker personalen till i undantagssituationer, tillgänglig teknologi och geroteknologi, verksamhetens logistik).

4.3.4 Åldersvänlig servicestruktur i Sjun deå jämfört med den riksomfattande kvalitetsrekommendationen

Kvalitetsrekommendationen förpliktar inte kommuner, men på den nationella nivån anses den vara ett märkbart styrande dokument för planering av verksamheten. Kvalitetsrekommendationerna uppdateras regelbundet och det kan antas fortsätta även i framtiden. Således är beräkningar riktgivande och baserar sig på gällande rekommendation.

Klientgrupp	Sjun deå 2018	Rekommendation
Hemmaboende personer över 75 år	94,2%	91 -92 %
Hemmaboende personer över 75 år som får regelbunden hemvård	12,7%	13 - 14 %
Personer över 75 år som får stöd för närståendevård	6,6%	6 – 7 % (tidigare 5 – 6 %)
Personer över 75 år i effektiverat serviceboende	5,5%	6 – 7 % (tidigare 5 – 6 %)
Personer över 75 år i anstaltvård (äldreboende eller bäddavdelningen)	3,1%	2 – 3 % (tidigare 3 %)

4.3.5 Full nytta av tekniken

Inom hemvården har man tagit i bruk HILKKA-verksamhetsstyrningssystem år 2016. Systemet som fungerar i mobil är ett verktyg för helhetsmässig styrande av service i hemmet. Med hjälp av applikationen kan hemvårdens personal se alla uppgifter angående dagens klientbesök direkt från sin mobilapparat. Därtill kan de sköta dokumentering vid klientbesök eller efter det.

5. HUR NÖJDA SENIORSERVICENS KLIENTER ÄR MED KOMMUNENS SERVICE

För att kommunen kunde utveckla social-och hälsovårdstjänster för seniorer, är det viktigt att kommunen har uppgifter om deras hälsa och servicebehov. Seniorernas egen uppfattning om sitt hälsotillstånd och välbefinnande samt deras användning av social- och hälsovårdstjänster har utretts genom en förfrågan om kundnöjdhet för klienterna i Sjundeå kommuns enheter för seniorservice (bäddavdelning, hemvård och rehabiliterande dagverksamhet). Svaren samlades i olika enheter under 1-2 veckor i augusti-september 2019. Svaren sammanfattades på enhetsnivån.

5.1 Klienternas nöjdhet med hemvårdens tjänster

Förfrågan om kundnöjdhet för hemservice i Sjundeå förverkligades under tiden 21.8 - 8.9.2019. Enkäter delades ut till alla klienter som hemvården besökte under ovannämnd tid. Enkäten för hemvårdens förfrågan var olik från övriga seniorservicens enheter. Enkäten om kundnöjdhet utdelades till 65 klienter, varav 57 återlämnade enkäten. Således besvarades förfrågan av 87 % av dem som fick enkäten.

Över hälften av de som besvarade (55 %) fyllde själv i enkäten och ca en dryg fjärdedel (28 %) av enkäterna blev ifyllda av en anhörig, närstående eller bekant till klienten. Hemvårdens arbetstagare fyllde i åtta av enkäterna och någon annan (intressebevakare) fyllde i en enkät. Av de som svarade var 89 % födda på 1940-talet eller före det. Av svararna var 31 kvinnor och 26 män. Största delen av svararna (71%) bodde ensam och 25 % med make/maka eller någon annan anhörig. Största delen (63 %) uppskattade sitt hälsotillstånd som nöjaktig, en femtedel (22%) ansåg det vara dåligt och 15 % god. 61 % av svararna upplevde att de fick hemtjänst med eget modersmål, och 25 % ofta eller nästan alltid.

80 % av svararna uppskattade att hemservicen har underlättat och främjat det att man klarar sig hemma och 77 % uppskattar att hemservicen har ökat trygghetskänslan i att bo hemma. Av svaren fick hemservicen ett allmänt vitsord som 8,7 (genomsnitt).

5.2 Klienternas nöjdhet med effektiverat serviceboende

Av servicetagarna samlades respons effektiverat på veckan 36 (2019). Förfrågan genomfördes med en blankett där bakgrundsinformation samlades kort (födelseår, kön, modersmål). Det fanns sammanlagt 13 påstående (till exempel Jag fick veta tillräckligt om servicen) och dem besvarades genom att välja ett alternativ av "helt av samma åsikt, delvis av samma åsikt, varken av samma eller av annan åsikt, helt av annan åsikt eller berör inte mig".

I boendeserviceenheterna fick man 14 svar (enkäten fylldes 5 gånger av en klient, 9 gånger av en anhörig och 2 gånger av både klient och anhörig). Svaren var mellan 70 och 93 år. Av svararna hade 13 svenska som modersmål och en hade finska. Av svararna var 7 kvinnor och 5 män, i två enkäter hade det inte besvarats.

Av svaren kan man dra den slutsatsen, att servicen har upplevts som nyttig , servicen har upplevts som konfidentiell samt klienterna har behandlats korrekt och vården har i huvudsak varit god. Servicen har oftast getts på klientens eget modersmål.

5.3 Klienternas nöjdhet med rehabiliterande dagverksamhet

I boendeserviceenheterna fick man 24 svar (enkäten fylldes 22 gånger av en klient och 2 gånger av någon som hör till personalen). Svararna var mellan 68 och 94 år. Av svararna hade 18 svenska som modersmål och sex hade finska. Av svararna var 16 kvinnor och 8 män.

Av svaren kan man dra den slutsatsen, att servicen har upplevts som nyttig, servicen har förverkligats inom rimlig tid, det har varit ganska lätt att ta kontakt och klienterna har upplevt att de har blivit korrekt bemötta och att vården har varit god. Alla som svarade har fått service på sitt modersmål. Personalen har uppfattats som kunnig och sakkunnig.

5.4 Klienternas nöjdhet med bäddavdelningens tjänster

I boendeserviceenheterna fick man 11 svar (enkäten fylldes 9 gånger av en klient och 2 gånger av en anhörig). Svararna var mellan 65 och 88 år. Av svararna hade sex svenska som modersmål och fem hade finska. Av svararna var 8 kvinnor och 3 män.

Av svaren kan man dra den slutsatsen, att servicen har upplevts som nyttig , servicen har upplevts som konfidentiell och vården har i huvudsak varit god. Servicen har oftast getts på klientens eget modersmål.

6. MÅL, ÅTGÄRDER OCH PLANER I FRAMTIDEN

I kommunstyrelsens möte 6.5.2019 § 77 beslutades, att kommunen börjar så fort som möjligt att bereda Sjundeå kommuns helhetslösning av behov av utrymmen som Sote-reformen medför ur Sjundeå kommuns synvinkel genom att dra nytta av tidigare utredningarna. I helhetslösningen ska beaktas kommande behov av hälso- och sjukvårdstjänster, nuvarande resurser och tillräcklighet av dem samt eventuella olika sätt att ordna hälso- och sjukvårdstjänster i kommunen i framtiden.

Sjundeå kommun har begärt om behovsutredning av Nordic Healthcare Group (NHG). Målet med uppdraget är att sträva till att fastställa ett optimalt sätt att producera Sjundeås social- och hälsotjänster. Ett syfte med arbetet är att ta ställning till seniorservice inklusive lokallösningar. Det är meningen att uppdraget leder till en verksamhetsmässig planlösning som beaktar bland annat det lokalbehov i praktiken som seniorservicen med tilläggsverksamhet behöver.

Den s.k. lagen om äldreomsorg (Finlex 980/2012) uppmanar kommuner att i första hand ge social- och hälsovårdens öppenvårdstjänster till äldre personer i deras eget hem.

Kommunens målsättning är att utveckla rehabiliteringsservice hemma. Sjundeå har samarbetat lokalt med kommuner/kommunförbund i västra Nyland (Karviainen, Lojo, Raseborg, Hangö, Ingå) samt med HUS. I Social- och hälsovårdsministeriets topprojekt (2016-2018) Utvecklingen av hemvården för äldre och förstärkningen av närståendevården av äldre (I&O) utvecklades för seniorer och närstående- och familjevårdare mera likvärdiga, bättre koordinerade tjänster som bromsar kostnadsökning (Uudenmaan kotikuntoutuksen käsikirja 2018).

Träskända stad fungerade som ordförande för Nylands gemensamma lokala processmodell för rehabilitering i hemmet. Modellen uppgjordes i gemensamma workshops 2017-2018 med deltagarkommuner Askola, Hangö, Hyvinge, Ingå, Träskända, Högfors, Lappträsk, Lojo, Lovisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Borgå, Raseborg, Sibbo, Sjundeå, Tusby och Vichtis samt fyra

sjukvårdsområden för HUS (Hyvinge, Borgå, Lojo och Västra-Nyland). För att stöda utvecklingsarbetet förverkligades pilotarbete för effektiviserad rehabilitering i hemmet på tre områden (södra, mellersta och västra Nyland). Servicehelheten enligt handboken utvecklades genom pilotarbete så att den slutliga lokala modellen blev färdig i slutet av år 2018. (Uudenmaan kotikuntoutuksen käsikirja 2018).

I början av år 2020 är målet att även i Sjundeå ta i bruk en modell för effektiviserad rehabilitering i hemmet. Ett lokalt samarbetsmöte hålls med ett halvt års mellanrum (på våren och på hösten).

Utveckling av den palliativa vården och terminalvården är en serviceform som utvecklas ständigt. Det ingår i samarbetet mellan Sjundeå och Lojo sjukhus samt omgivande kommuner. Samarbetsmöten ordnas regelbundet med ca 4 månaders mellanrum. I Sjundeå utvecklas terminalvård i hemmet i samarbete med Lojo hemsjukhus.

På basis av svaren finns det mest att utveckla inom deltagande i beslutsfattande och information samt angående utrymmen. I fortsättningen ska man fundera bl.a. på medel för att klienter i enheter för serviceboende bättre kunde delta i beslutsfattande angående dem själv. På bäddavdelningen och i boendeserviceenheterna ska en ankomstintervju ibruktas i början av år 2020. En ankomstintervju hålls med klienten och anhöriga och då utreds de viktigaste basuppgifter, livshistorien och övriga uppgifter samt de viktigaste angelägenheterna som påverkar hälsotillståndet och det sociala livet granskas.

Angående information har i Villa Charlotta i början av oktober 2019 tagits i bruk "månadens information" som delas ut till patienter. Även information ska utvecklas vidare i framtiden. I grupperna för rehabiliterande dagverksamhet ska man i fortsättningen ännu mera koncentrera sig på kundernas önskemål angående vad man gör samt om föredrag och t.ex. favoritmusik.

Även om Sjundeås hälso- och sjukvårdstjänsterna fungerar väl, ska man vid planering och utveckling av verksamheten ta hänsyn till att befolkningen åldras och antalet seniorer ökar kraftigt. Nationellt sett mår många åldringar även psykiskt dåligt. Kommunen borde bättre nå dessa kommuninvånare för att deras behov kunde tas i beaktande vid utveckling av service.

Samtidigt är det viktigt att beakta, att vårdreformen pågår på den riksomfattande nivån. Oberoende av hur social- och hälsovårdens verksamhetsmodeller kommer att se ut, är det i detta skede viktigt att kommuner försäkras kostnadseffektiv, högklassig vård som i planeringsskedet beaktar seniorernas behov.